

«Організація навчально-виховної роботи школи з формування національно – патріотичного виховання у Бобовищенському ЗЗСО»

*(заступник директора
з виховної роботи
Бобовищенського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
Анталовська Т.І.)*

*«Патріотичне виховання - це сфера духовного життя, яка проникає в усе,
що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка
формується».
(В. О. Сухомлинський).*

Україна... Її майбутнє в руках молоді. Нині юні громадяни стають безпосередніми учасниками суспільних процесів держави, тому серед виховних напрямів навчальних закладів пріоритетним є національно-патріотичне й громадянське виховання, як стрижневі, що відповідають нагальним вимогам і викликам сучасності.

В умовах, коли Україна, з одного боку, вкотре перебуває на шляху радикальних політичних, соціальних та економічних перетворень, а з іншого – знаходиться у стані загрози її національної безпеки, національно – патріотичному вихованню належить пріоритетна роль.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблема патріотичного виховання є надзвичайно актуальною, оскільки сучасні школярі забувають своє коріння, не знають історії. На сьогоднішній день ми маємо знецінення традиційних моральних цінностей, пропаганду жорстокості, насильства, невизначеність в оцінці подій історичного минулого українського народу. В контексті подальшої розбудови суспільства стоїть потреба у формуванні активної, творчої особистості учня-патріота, від діяльності якого у майбутньому значною мірою залежатиме духовний розвиток і добробут Української держави.

«Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання... Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості», – зазначено в Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Серед класиків педагогічної науки до проблем патріотичного виховання зверталися: Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, О. Огієнко, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Я. Чепіга та інші видатні вчені й педагоги. У своїх працях вони висвітлювали актуальні для свого часу проблеми розвитку патріотичних почуттів як складової частини національної системи виховання, висували ідею виховання «свідомого» громадянина, патріота своєї Батьківщини.

В сучасних умовах національно-патріотичне виховання молодого покоління набуває особливої актуальності, тому що воно викликане формуванням почуття любові та відданості Батьківщині, національну гордість, служінню своєму народові, розуміння та співпереживання його історії й культури, прагнення утвердження у світі як високорозвиненої, конкурентноздатної нації, суспільства і держави.

Головною запорукою процвітання держави є національно-патріотичне виховання молоді. Адже саме вони вносять свої корективи в закони, суспільне життя, етико-моральні засади. Можна багато говорити про виховання молоді, як абстрактної маси, але ті пафосні розмови ні до чого не призведуть. Під словом «молодь» ми повинні вбачати своїх дітей, методику виховання молоді ототожнювати з вихованням власних. Якими б ми хотіли бачити своїх дітей?

Чесними, вихованими, добрими людьми, які поважають старше покоління. Ці якості можна об'єднати в етично-моральну групу, без якої жодне суспільство не існує. Для того щоб виховати ці якості, ми намагаємося привити дітям гуманне ставлення до оточуючих, закласти основи суспільної моралі.

Патріотизм – соціально-історичне явище, яке в різні історичні епохи має конкретні прояви. Слово «патріотизм» (від «patris») – грецького походження, в перекладі означає «батьківщина, вітчизна».

Патріоти своєї держави - це свідомі громадяни. Люди, які пам'ятають своє коріння й шанують пам'ять предків, громадяни, які готові в будь - який момент віддати своє життя за Батьківщину. Ці якості можна об'єднати в національно-патріотичну групу.

Людина може відчувати себе вільною лише тоді, коли є економічно незалежною, має стабільний дохід, є юридично захищеною, має свободу думки, право вільного вибору. Ці чинники можна об'єднати в суспільно-економічну групу.

Всі батьки хочуть бачити своїх дітей здоровими, сильними, загартованими морально та фізично. Здорова молодь – здорова нація – здорова держава. Гармонія й одночасна присутність всіх цих чинників привела б нас до ідеально госуспільства. Проте, на жаль, на даному етапі розвитку України існує ряд факторів, які впливають на формування процесу виховання молоді.

Сучасна молодь залишається сам на сам зі своїми проблемами, не має соціальної підтримки й не може визначитись в різноманітних політичних, соціальних, економічних, морально-етичних напруженнях.

Щоб змінити становище на краще, нам необхідно зрозуміти, що не можна за короткий період часу змінити молодь, не змінивши суспільство. Ось чому, стрижнем усієї системи виховання в Україні повинна бути національна ідея, яка відіграє роль об'єднуючого, консолідуючого фактора у суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості, як громадянина своєї держави. Національний характер виховання полягає у формуванні молодшої людини як громадянина України. Ця проблема вже багато років «вирішується» на державному рівні, в той час, як вчителі, в своїх повсякденних справах пробуджують в учнів патріотичні почуття.

Виховний процес у школі має особливе значення за нового підходу до виховання, коли воно трактується як закономірна, послідовна і неперервна зміна мотивів розвитку взаємодіючих суб'єктів. Виховання розглядається як розвиваюча відкрита система, основним системоутворюючим фактором якого є педагогічна взаємодія.

Впроваджуючи «Стратегію національно-патріотичного виховання» в нашому закладі використовуються різні форми патріотичного виховання; виховується повага до законодавчих норм; вивчається історія України; ознайомлення з іменами видатних людей, чиє життя пов'язане з Україною; вивчається історія рідного краю; збираються відомості про героїв країни.

В системі виховної роботи із здобувачами освіти закладу для реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання педагоги закладу протягом 2022/2025 навчальних років опирались на нормативно-правову базу виховання та спільно планували і реалізовували завдання поставлені Конституцією України, Законом України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», Концепцією національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Стратегією національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2020-2025 роки, Концепцією формування у підлітків національно-культурної ідентичності у ЗЗСО, методичними рекомендаціями МОН щодо організації виховного процесу 2023-2024, 2024-2025 навчальних років щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок в умовах воєнного стану та стану надзвичайних ситуацій(лист № 1/9-385 від 20 липня 2020 року з внесеними поправками після 24 лютого 2022 року).

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді передбачає формування патріотичної свідомості, національної гідності; готовності до

виконання громадського та конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів України.

Працюючи в цьому напрямку, класні керівники сприяли формуванню в учнів загальнолюдських цінностей, вихованню почуття гордості та вдячності до своєї держави, історії, високого ідеалу служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання Батьківщини, розуміння героїчного минулого як духовної готовності боротися за славу і честь Батьківщини.

Протягом 2022-2025 н.р. років було проведено наступну роботу з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді:

- План виховної роботи закладу освіти, виховні плани класних керівників розроблені відповідно до плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2020-2025 роки.
- Наочність та дидактичні матеріали в закладі освіти оформленні державною мовою, з дотриманням мовного законодавства (постійно).
- Куточки державної символіки наявні в більшості класах та основних приміщеннях закладу освіти.
- Здійснюється інформаційне поповнення рубрики «Національно-патріотичне виховання» на соціальній сторінці закладу у Фейсбуці.
- Із залученням учасників освітнього процесу проведено заходи, приурочені:
 - ✓ Дню Державного Прапора та Дня Незалежності (серпень);
 - ✓ Дню знань. (вересень);
 - ✓ Міжнародному дню миру (вересень);
 - ✓ Дню пам'яті жертв Бабиного Яру (вересень);
 - ✓ Дню захисника України, Дню створення організації УПА, Дню створення українського козацтва (жовтень);
 - ✓ Дню визволення України від фашистських загарбників (жовтень);
 - ✓ Дню української мови та писемності (листопад);
 - ✓ Річниці Революції Гідності та Свободи (листопад);
 - ✓ Річниці пам'яті жертв голодоморів (листопад);
 - ✓ Міжнародному дню волонтера (грудень);
 - ✓ Дню Збройних Сил України (грудень);
 - ✓ Дню Соборності та Свободи України (січень);
 - ✓ Міжнародному дню пам'яті жертв Голокосту (січень);
 - ✓ Дню пам'яті героїв Крут (січень);
 - ✓ Дню вшанування учасників бойових дій на території інших держав (лютий);
 - ✓ Дню Державного Герба України (лютий);
 - ✓ Дню пам'яті Героїв Небесної Сотні (лютий);

- ✓ Міжнародному дню рідної мови (лютий);
- ✓ Шевченківські дні (березень);
- ✓ Дню українського добровольця (березень);
- ✓ Міжнародному дню визволення в'язнів фашистських концтаборів (квітень);
- ✓ Міжнародному дню пам'яті жертв аварій і катастроф. Роковини Чорнобильської трагедії (квітень);
- ✓ Дню пам'яті та примирення. Дню перемоги над нацизмом у Другій Світовій війні (травень);
- ✓ Дню Європи (травень);
- ✓ Деню героя (травень);
- ✓ Дню пам'яті жертв політичних репресій (травень);
- ✓ Дню вишиванки (травень);
- ✓ Дню слов'янської культури і писемності (травень);
- За розпорядженням директора В. В. Ленюського , щоранку о 9 годині загальношкільне виконання Гімну України, та хвилина мовчання у пам'ять полеглим героям України.
- На початку семестру класними керівниками було оформлено куточки Державної символіки, де учні мають змогу ознайомитися з державними на народними символами України – Гербом, Прапором, Гімном.
- До Міжнародного дня миру педагогом-організатором було організовано відео-флешмоб «Ми за мир!», а також в цей день всім учасникам освітнього процесу були вручені символічні емблеми голуби миру. Учні 1-4 класів стали учасниками конкурсу «Малюнок на асфальті» і звичайно ж оформлено інформаційний стенд з цікавими повідомленнями про цей день.
- До Дня захисника та захисниць України та Дня українського козацтва вчителі курсу «Захисту України» Вовків С.М. та Козар В.В провели гру «На Захисті України наші Витязі ». Перед початком гри учні вшанували пам'ять хвилиною мовчання полеглих захисників нашої держави, і в кінці заходу традиційна Козацька каша.
- 11 жовтня 2023 відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки на честь Шайна Володимира Васильовича — випускника нашої школи, який загинув 2 травня 2022 року, захищаючи територіальну цілісність України. Встановили її на фасаді нашого навчального закладу. Вихованці групи продовженого дня взяли участь у конкурсі малюнків «Ми козацького роду».
- 23 травня 2024 року учнівський та педагогічний колектив зібрались у коридорі нашого закладу, щоб засвідчити нашу шану тим, хто захищав і захищає нашу землю від ворогів та відкрити стенд пошани «Герої нашого часу» Воїнам-односельчанам -випускникам нашої школи.
- З метою підвищення ролі української мови як національної цінності у закладах освіти та культури проведено виховні заходи до Дня української мови та

писемності, взяли участь у літературних конкурсах, Яцика, Шевченка у творчих мистецьких заходах, у шкільних концертах, присвячених пам'ятним датам, , літературно-музичних композиціях.

- Організовано справжню етнічно-Українську Благодійну Ярмарку у підтримку ЗСУ. На виручені кошти з якої придбано речі для 3 наших захисників.
- 1 травня у нашому закладі стартував Великодній збір під гаслом «Ціна життя». Педагогічний та учнівський колективи організували виставку писанкових фотоекспозицій «Писанка=дрон», яку змогли відвідати друзі та гості нашого села. Плели маскувальні сітки з учнями та колективом школи. Ніхто не залишився осторонь!
- Збір коштів на дрони для ЗСУ. Адже дрони стали необхідною складовою арсеналу наших військових! У їхніх руках вони стають невід'ємною допомогою у виконанні завдань та забезпеченні спокою в нашій державі.
- За період 2 тижневої акції, ми змогли зібрати 27 746 грн.
- До Дня соборності був проведений загальношкільний ланцюг єдності «Ми соборні, єдині і вільні». Класними керівниками були проведені години спілкування:» Україна – соборна держава» (1-4 кл.), «Україну ніхто не розділить» (5-11кл.) .
- До Дня гідності та свободи класними керівниками були проведені тематичні виховні години та бесіди. Педагогом-організатором проведено Флеш-моб «Заряджені Гідністю і жагою до Свободи»
- 17-18 листопада Стартував Молодіжний Форум Єдності "Гідні. Вільні. Незламні", який організувала громадська організація «Нова генерація України» за підтримки ОВА. Участь у форумі взяла представниця нашого закладу освіти, Глагола Вікторія, яка цього року очолює учнівське самоврядування. Програма була надзвичайно цікавою, насиченою та корисною. Зокрема, обговорювались теми державотворення і патріотизму, громадянської освіти, мотивації і можливостей, а також необхідності навичок військового вишколу. Юні лідери мали нагоду поглибити знання через проведені фахівцями дискусії, лекції, інтерактивні ігри, практичні блоки. Дякуємо за запрошення і захід проведений на високому рівні.
- До Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні педагогом-організатором був організований захід «Герої не вмирають»; тиха акція «Ангели пам'яті»; виховні години; перегляд документальних фільмів; майстер-класи з виготовлення паперових голубів та ангелів.
- До дня Збройних сил України учитель «Захисту України» Вовків Сергій Миронович провів конкурс-гру «Нумо, дівчата!». На початку учні переглянули презентацію до дня ЗСУ, з переліком воїнів-односельчан, які зараз захищають нас від ворогів на Сході, а потім було найцікавіше - змагалися дівчата 8 -9 класів.
- 12 квітня 2024 року учні нашого навчального закладу відвідали виставку бойових трофеїв та уламків російської зброї в місті Ужгород. Експозиція

організована командуванням 10 гірсько-штурмової бригади «Едельвейс» під назвою «Портал у війну : на лінію вогню».

- З метою розвитку у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві протягом грудня вчителем історії Козак Аллою Тиберівною проведено Тиждень правових знань, оформлено тематичні інформаційні стенди про права людини, організовано виставки малюнків на тему «Правила і закони суспільного життя». Проведено інтерактивні вправи на засіданні учнівського самоврядування «Які я маю права», виховні години «Свої права ти добре знай».
- Заплановано засідання шкільних методоб'єднань класних керівників щодо реалізації у 2023- 2024 році правопросвітницького проекту «Я маю право!», правові години «Дитина має право»,
- До Дня єднання, проведено загальношкільну лінійку «Наша сила у ЄДНОСТІ!» , класними керівниками були проведені години спілкування, учні виготовили тематичні буклети, листівки. Малюнки під гаслом «Час єднатися».
- З нагоди Дня пам'яті та примирення та Дня перемоги класні керівники провели тематичні виховні години по класах, організували перегляд тематичних відеофільмів. Також ЗДВР проведено загальношкільний захід «Ніколи знову» та акція «Маки пам'яті» після якого весь педагогічний і учнівський колективи поклали квіти до обеліску пам'яті.
- Організовано роботу волонтерських загонів «Милосердя», «Серце до серця», які минулого року відвідали Будинок Червоного Хреста для людей похилого віку., а цього року в рамках проведення тижня «Добрих справ» відвідали із смаколиками, зібраними класними колективами нашої школи, притулок для тварин у с. Шенборн.
- До Дня вишиванки було організовано загальношкільний захід «Міс вишиванка»
- З початком війни учні закладу постійно підтримують наших захисників, малюють малюнки, виготовляють патріотичні сердечка з побажаннями та знімають патріотичні відеоролики .
- За пропозицією Касинець А.А. вчителя української мови та літератури. Проведено Загальношкільну акцію «Зроби свято воїну». Класними керівниками організовано збір продуктів харчування та речей першої необхідності, які ми відправили нашим захисникам-односельчанам.
- Вчитель «Захисту України» веде роботу над загальношкільним проектом «Збройні Сили України – Слава, Гордість, Міць», в якому зібрано інформація про героїв-односельчан, які зараз борються за свободу нашої держави.
- Інформація про проведені заходи розміщуються на сторінці у соціальній мережі Фейсбук.

Таким чином щорічні заходи національно-патріотичного спрямування, доцільно підібрані, яскраві, в них поєднуються різноманітні методи і форми

виховання, насичені патріотичними емоціями та переживаннями. Важлива та вагома роль класного керівника у формуванні патріотичних почуттів, вихованні готовності до захисту Батьківщини, вивченні національних та бойових традицій українського народу.

Патріотичне виховання в ЗЗСО охоплює всіх учасників навчально-виховного процесу, особливо вагомий внесок в цю справу докладають учителі суспільно-гуманітарного циклу, формуючи у дітей не лише національний, патріотичний, а й громадянський компонент виховання. Вивчення української мови, історії, географії, української літератури, правознавства, громадянської освіти, захисту України спрямовано на формування переконливого почуття патріотизму і національної свідомості дітей, знань про права і свободи громадян, сутність громадянського суспільства.

Важливу роль у цьому відіграє особистий приклад самого педагога, його погляди та практичні дії, що є взірцем для наслідування. Якість підготовленості наших педагогів до уроків, заходів з використанням різних методів, форм навчання і виховання, вмілим урахуванням вікових та психологічних особливостей, застосуванням відвертості, емоційності, оптимізму та активної патріотичної позиції – не підлягає сумніву, кожен їх урок – урок життя. Національно-патріотичне виховання громадянина здійснюється кожним нашим педагогом на кожному уроці та в позаурочний час.

Вагому роль у пропагуванні ідеї патріотичного виховання, як національного пріоритету України, набутті особистості, що підростає, громадянських якостей відіграє учнівське самоврядування – учнівський парламент «Козацька республіка» Саме їх організація, побудована на чисто демократичних засадах з вибором президента, міністрів учнівських міністерств науки, культури, спорту, традицій і творчості є прикладом справедливості, ініціативи, дієвості. Саме вони є ініціаторами актуальних акцій, флешмобів, проєктів, інших заходів патріотичного спрямування (різноманітні акції, про які говорилося вище)

Важлива роль у формуванні патріотизму належить батькам, родині. Класні керівники, адміністрація закладу намагається залучати батьків учнів до активної участі у навчально-виховний процес, організацію та проведення позакласних виховних заходів(, «Сімейне коло», «Моя родина-моя Батьківщина», «Мої батьки-захисники») які показують єдність поколінь , загальнолюдських поглядів та цінностей.

Отже, формування патріотизму в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для системи освіти в цілому. У зв'язку з цим національно-патріотичне виховання є важливою складовою освітнього процесу.

Головне завдання закладів освіти - так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-учителів, шкільне середовище виховували дітей у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії

свого народу, національної ідентичності, самобутності. Завдання педагогів полягає у тому, щоб слова «Україна», «патріотизм» набували для дитини особливого сенсу, тобто сприймалися «не лише розумом, а й серцем». Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів - Герба, Прапора, Гімну. Важливим аспектом національно-патріотичного виховання є повага та любов до державної мови. Мовне середовище повинно впливати на формування учня-громадянина, патріота України.

Головна мета патріотичного виховання – набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді незалежно від національної належності особистісних рис громадян Української держави, розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

Майбутнє України в руках молоді. Чи здатні ми виховати справжніх патріотів, які будуть здатні стати на захист держави? Від нас залежить, якою буде наша держава! А держава, як і родина, має бути дружною, сильною, здоровою, щасливою. Нехай любов до своєї вітчизни, до рідного краю згуртує всіх нас для здійснення високої мети - процвітання Соборної Незалежної України та перемога у страшній російсько-українській війні.